

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
Talouspäällikkö Timo Jaakkola

Valtiovarainvaliokunta 6.10.2015
HE 30/2015 vp
YM:n täydentävä talousarvioesitys

Talousarvio 2016

- Hallitus esittää ympäristöministeriön hallinnonalalle vuoden 2016 talousarvioesitykseen yhteensä 199 milj. euroa, mikä on 5 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2015 varsinaisessa talousarviossa. Loppusummassa ovat mukana kuitenkin talousarviossa korjaustoiminta-avustuksiin tarkoitettut määrärahat, 22,2 milj. euroa. Korjausrahat otettiin vuonna 2015 talousarvion ulkopuolisesta valtion asuntorahastosta.
- Ympäristöhallinnon henkilöstön määrä laskee noin 850:een tämän vuoden suunnitellusta noin 900:sta. Rekrytoinneissa noudatetaan kaikilta osin (mm. eläköityvien tilalle tarvittava henkilöstö) tarkkaa harkintaa.
- Talousarvion ulkopuolisen valtion asuntorahaston varoja arvioidaan käytettävän 200 milj. euroa asunto-toimen avustusten ja korkotukien maksamiseen. Valtion asuntorahastosta tuloutetaan lisäksi talousarvioon 47 milj. euroa.
- Ympäristön- ja luonnonsuojelun menoihin varataan TAEssa yhteensä noin 103,5 milj. euroa. Alueidenkäytön, asumisen ja rakentamisen tehtäväalueella on talousarviorahoitusta 28 milj. euroa, muut menot hoidetaan valtion asuntorahastosta. Hallinnonalan toimintamenoihin varataan 67,2 milj. euroa, joka sisältää myös päätöksentekoa palvelevien selvitysten, arviointien ja tutkimuksen rahoituksen.
- Ympäristötehtävien toimeenpanon edellyttämät toimintamenot on budjetoitu TEM:n hallinnonalalle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELYt) osalta ja VM:n hallinnonalalle aluehallintovirastojen (AVIt) osalta.

TA2016:n esityksiä

Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoidon toimenpideohjelma vuosille 2016–2021 käsitellään valtioneuvostossa vuoden 2015 lopussa. Vesienhoito- ja merenhoitosuunnitelmat toteutetaan, pinta- ja pohjavesien tilaa parannetaan, ja turvataan niiden hyvä tila. Erityisesti heikentyneiden rannikkovesien ja jokien tilaan panostetaan. Julkisen sektorin kumppanuuksia vahvistetaan yksityisen sektorin ja vapaaehtoisjärjestöjen kesken. Samalla tuetaan vesiteknologian vientimahdollisuuksia. Rahoitusta ohjataan myös valtion jätehuoltotoihin pilaantuneiden maiden kunnostamiseksi.

Toiminnassa keskitytään myös **pinta- ja pohjavesien sekä Itämeren tilan parantamisen** ja hyvän tilan turvaamisen edellyttämien toimenpiteiden toteuttamiseen. Erityisesti heikentyneiden rannikkovesien ja jokien tilaa parannetaan. **Ravinnekierrätystä edistetään** ja maatalouden vesiensuojelun tehostetaan jatkamalla teknologioiden testausta ja pilotointia, tekemällä teknistaloudellisia toteuttamisselvityksiä, tuoteistamista, kaupallistamista sekä potentiaalisten käyttäjien neuvontaa. Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuus (VELMU) -ohjelmaa toteutetaan. Vuoden 2016 aikana korostuvat merenhoidon seurantaohjelman ja toimenpideohjelman toteuttaminen sekä merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan (meren nykytilan arvio, hyvän tilan määrittäminen ja ympäristötavoitteiden asettaminen) päivittäminen. Määrärahaa käytetään myös Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten **laboratorio- ja muiden ympäristötehtävien ostopalvelujen** hankintaan ja vihreää taloutta edistäviin kehitys- ja kokeiluhankkeisiin. **Ilmas-**

topaneelin työtä varten on varattu 300 000 euroa ensi vuodelle. **Öljyntorjunta-alusten torjuntavalmiuteen** tulee 500 000 euron lisäpanostus.

Ympäristöministeriön kärkihankkeiden toimenpiteiden tarkoituksena on vähentää **ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormitusta** ja jätevesilietteiden ravinteiden hyötykäyttöä. Kärkihankkeena valmistellaan myös kierrätystä edistävää sääntelyä ja perustetaan kansallispuisto. Hallitus käynnistää kansallisen pilaantuneiden maa-alueiden kunnostus- ja kokeiluohjelman sekä materiaalitehokasta maa-aineshuoltoa koskevan hankkeen. Kärkihankkeisiin on varattu yhteensä 6,6 milj. euroa ympäristöministeriön talousarvioon vuodelle 2016.

Asunnot ja rakentaminen

Asuntorahastosta varaudutaan tukemaan noin 7 500 uuden **korkotukiasunnon** rakentamista. Valtion asuntorahaston vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotukivaltuudeksi esitetään 1 170 miljoonaa euroa (sama määrä kuin tänä vuonna). Lisäksi esitetään 100 miljoonaa euroa asunto-osakeyhtiötalojen perusparannuslainojen valtiontakausvaltuuteen. Lisäksi varaudutaan tukemaan yleishyödyllisyyssäännösten ulkopuolisella valtion täytetakauksella 2 000 vuokra-asunnon rakentamista. Asuntorahastosta myönnettävään **erityisryhmien investointiavustusten myöntövaltuuteen** esitetään varattavaksi 122,2 miljoonaa euroa (120 miljoonaa euroa v. 2015).

Uudistettavien MAL-aiesopimuksien toteutumisen tueksi esitetään kannustimia. Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi esitetään, että Helsingin seudun aiesopimuskunnille voitaisiin myöntää **määräaikaisia käynnistysavustuksia** yhteensä 10 miljoonaa euroa. Asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamista esitetään aiesopimusalueilla avustettavaksi 15 miljoonalla eurolla.

Määräaikainen asuinalueohjelma loppuu. Kosteus- ja hometalkoot (v. 2009 – 2015) loppuvat. Ohjelman periaatepäätös on toteutettu ja kehittämistoimia viety lainsäädäntöön, koulutukseen ja käytäntöihin. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan antamia lausumia toteutetaan myös. Lisäksi käytössä olleet asuntorakentamisen elvytystoimet loppuvat; takauslainoille ei ole enää käynnistysavustusta (3 milj. euroa), käyttötarkoituksen muutosavustusta (2 milj. euroa) ei ole, eikä alennettu omavastuukorko ole enää käytössä.

Talousarvion 2016 kipupisteet

Luontoympäristö

- Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toimeenpano sekä Natura 2000 -verkoston ja aiemmin päätettyjen luonnonsuojeluohjelmien toteutus jatkuu. Vuonna 2016 uusien luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoihin on käytettävissä noin 18,5 milj. euroa, mikä on 30 milj. euroa vähemmän aikaisempaan verrattuna. Luonnonsuojelualuehankintoja tehdään käytettävissä olevalla määrärahasolla. Luonnonsuojelualueiksi jo varattujen alueiden suojelutoimet viedään loppuun 8 milj. euron määrärahalta.

Ympäristönsuojelu

- Haja-asutuksen jätevesineuvontaan, vesihuollon vesiensuojeluhankkeisiin kuten siirtoviemäriin ei ole erillisiä määrärahoja, koska määrärahat tähän toimintaan ovat vähentyneet 70 %.
 - Kolmen käynnistyneen vaiheittain toteutettava siirtoviemärihankkeen toisen rakennusvaiheen valtion tuen suunniteltu tarve vuonna 2016 on yhteensä 3,13 milj. euroa. Hankkeet ovat Lohtajan – Kälviän – Kokkolan siirtoviemäriin ja yhdysvesijohdon II-rakennusvaihe 1,50 milj. euroa, Sastamalan – Huittisten siirtoviemäriin ja yhdysvesijohdon II-rakennusvaihe 1,03 milj. euroa ja Ylivieskan – Kalajoen siirtoviemäriin II-rakennusvaihe 0,60 milj. euroa.
 - 6,1 milj. euroa kärkihankerahoitusta osoitetaan kuitenkin Itämeren ja vesien suojeluun sekä kierrätyksen lisäämiseen ja kierrätystä edistävän sääntelyn valmisteluun sekä pilaantuneisiin maihin.

Asuminen ja rakentaminen

- Korjaus-, energia- ja terveyshaitta-avustukset pienenevät 40 milj. eurosta yhteensä 25 milj. euroon. Avustuksesta valtaosa suunnataan uusien hissien rakentamiseen ja vanhusten ja vammaisten asuntojen korjauksiin.

Täydentävä talousarvio 2016 (YM:n ehdotus)

35.01.01 Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

- Lisäys talousarvioesityksen 28 491 000 euroon nähden on 89 000 euroa, jossa on otettu huomioon siirto momentilta 23.01.01 valtioneuvoston hallintoyksikön perustamisesta aiheutuvista määrärahatarkistuksista johtuen.

Kyseessä on VNK:lta tapahtuvasta siirrosta, joka liittyy VNK:n ja ministeriöiden välisiin palkkaliukumatar-
kistuksiin. Palkkaliukumalla tarkoitetaan palkkausmenojen kasvua, joka johtuu ministeriöistä VNK:lle siir-
tyvien henkilöiden palkkausmenojen siirtämisestä VNK:n palkkausjärjestelmään.

2016 talousarvio 28 580 000

2015 talousarvio 31 102 000

2014 tilinpäätös 37 008 000

35.10.61 Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

- Lisäys talousarvioesityksen 5 842 000 euroon nähden on 2 100 000 euroa ja on siirtoa maa- ja metsätalo-
usministeriön momentilta 30.40.22. Siirto aiheutuu hallitusohjelman mukaiseen Biotalous ja puhtaat rat-
kaisut -strategiseen tavoitteeseen sisältyvän kärkihanke 3:n (Kiertotalouden läpimurto, vesistöt kuntoon)
tarkentuneesta toimenpidesuunnitelmasta. Osa kärkihankkeeseen sisältyvien toimenpiteiden toteutuk-
sesta on siirretty maa- ja metsätalousministeriöstä ympäristöministeriön vastuulle.

2016 talousarvio 7 942 000

2015 talousarvio 10 242 000

2014 tilinpäätös 12 342 000

35.20.01 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

1. Lisäys 60 000 euroa talousarvioesityksen 4 956 000 euroon nähden aiheutuu monikielisen asuntotie-
tosivuston tuottamisesta lisääntyneen maahanmuuton tarpeiden johdosta. Sivustolla olisi monella kielellä
tietoa asumisesta, asunnon hakemisesta sekä vapaiden kohtuuhintaisten asuntojen sijainnista.
2. Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta kos-
kevien menojen maksamiseen.

EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuuden maksamisen mahdollistaminen on
tarpeen asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn liittyvän AUNE-ohjelman yhteydessä valmistellun ESR-
osarahoitteen hankkeen johdosta. Hankkeessa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksella (ARA) on
tarkoitus yhteistyössä kuntien, järjestöjen ja muiden kumppanien kanssa kehittää asunnottomuuden en-
naltaehkäisyyn liittyvää strategiaa ja toimintaa. ARA:n omarahoitusosuus liittyisi sen toimintaan hankkeen
päähakijana ja koordinoijana. Muut osatoteuttajat vastaisivat omalta osaltaan omarahoitusosuudestaan.

2016 talousarvio 5 016 000

2015 talousarvio 4 943 000

2014 tilinpäätös 5 019 000

35.20.60 Siirto valtion asuntorahastoon

Avustukset

- Vuonna 2016 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustus-
lain nojalla myöntää yhteensä enintään 1 200 000 euroa asumisneuvojatoimintaan. Avustuksen määrä on

enintään 35 prosenttia kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Asumisneuvonnan toimintaedellytyksiä vahvistetaan nostamalla avustusvaltuutta 300 000 eurolla 900 000 eurosta enintään 1 200 000 euroon. Oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat sijoittuvat asumaan enimmäkseen varsinkin alkuvaiheessa valtion tukemiin vuokra-asuntoihin, joissa asumisen sujumisen varmistamiseksi tulee vahvistaa asumisneuvontaa. Turvapaikan hakijoiden määrän merkittävä lisääntyminen lisää asumisneuvonnan tarvetta ja laajentaa asumisneuvonnan tarvetta uusiin kaupunkeihin.

- Vuonna 2016 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää yhteensä enintään 750 000 euroa vuonna 2014 käytössä olleita määräaikaista perusparannuksen käynnistysavustuksia niihin avustushakemuksiin, joihin on haettu muutosta hallinto-oikeudelta ja jotka saavat hallinto-oikeudelta myönteisen päätöksen. Käynnistysavustuksia sai vuonna 2014 myöntää vuokratulojen ja asumisoikeustalojen perusparantamista varten niille, jotka voisivat saada vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia perusparannuslainoja sekä asunto-osakeyhtiöalojen perusparantamista varten niille, jotka voisivat saada asunto-osakeyhtiöalojen korkotuesta annetun lain (205/1996) mukaisia perusparannuslainoja. Avustuksen määrä voi olla enintään 10 prosenttia hyväksytyistä perusparannuskustannuksista. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Valtion asuntorahaston varoista myönnettiin vuonna 2014 määräaikaista perusparannuksen käynnistysavustuksia. Eräisiin myöntöpäätöksiin haettujen muutosten johdosta on tarpeen varautua siihen, että mahdolliset hallinto-oikeuden myönteisten päätösten edellyttämät toimenpiteet voidaan hoitaa. Tähän tarkoitukseen esitetään enintään 750 000 euron avustusvaltuutta.